Työneuvosto / Jaana Paanetoja

Liite nro 3, esimerkkejä hallituksen esityksessä HE 132/2026 vp olevista virheellisistä ja puutteellisista kirjauksista

Kohta 1.3, sivu 6: Valtion yhteistoimintalain 6 luvun mukaisen yhteistoimintamenettelyn toteutuminen kuvataan virheellisesti. Kuvaukseen on lisättävä maininta neuvottelujen keskeyttämisestä ennen kuin laissa vaaditut asiat oli käsitelty. Lisäksi tulisi mainita, että neuvottelut päättyivät erimielisinä.

Sopimusta ei tehty ”poikkihallinnollisesta yhteistoiminnasta henkilöstövaikutuksista”, kuten hallituksen esitykseen on kirjattu, vaan sopimus solmittiin 18.9.2025 ”poikkihallinnollisesta yhteistoiminnasta työneuvoston lakkauttamista koskevissa henkilöstöasioissa”. Sopimus koski yhteistoiminnan järjestämistä eikä siinä sovittu henkilöstövaikutuksista, eikä olisi voitukaan sopia.

Kuvauksessa sivuutetaan valtion yhteistoiminnasta annetun lain säännökset ja kuvaus on kirjoitettu ikään kuin asiat olisivat olleet sopimuspohjaisia.
Kuvauksessa tulisi viitata asianomaisiin lain säännöksiin ja kertoa erityisesti se, että työ- ja elinkeinoministeriö on ollut valtion yhteistoimintalaissa tarkoitettu vastuuministeriö, jonka velvollisuutena on ollut toteuttaa ns. poikkihallinnollinen yhteistoimintamenettely.

Myös yhteistoimintaelimen asiantuntijakuulemiset on kirjoitettu harhaanjohtavalla tavalla. Asiantuntijoita kuultiin valtion yhteistoimintalain 38 §:n perusteella henkilöstöosapuolen vaatimuksesta, koska työ- ja elinkeinoministeriö ei toimittanut muutoin pyydettyjä tietoja.

Nykytilan kuvauksessa, s. 7: Työneuvoston lausuntoja kuvataan virheellisesti. Lisäksi esitetään virheellisesti, että työneuvoston puheenjohtajalla olisi kaksi varajäsentä.

Nykytilan kuvauksessa tulisi kertoa istuntokokoonpanon määräytyminen eri asiaryhmissä.

Sivulla 8 on virheellinen toteamus, jonka mukaan yhteistoiminta-asiamies voisi pyytää lausuntoja ”yhteistoimintalainsäädännön soveltamiseen liittyvässä asiassa”.

Sivulla 8 todetaan: ”Työneuvosto varaa mahdollisille asianosaisille hallintolain (434/2003) mukaisesti tilaisuuden tulla kuulluksi lausuntopyynnöstä”. Tässä yhteydessä tulisi kertoa, että asioiden käsittelystä säädetään työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetussa laissa ja sen ohella noudatetaan hallintolakia. Mainituista laeista seuraa useita hallintomenettelyä koskevia vaatimuksia, ja asianosaisten kuulemisvelvoite on vain yksi niistä. Olisi tärkeää tuoda esille myös muun muassa työneuvostolaissa säädetty mahdollisuus suulliseen

kuulemiseen ja katselmusten järjestämiseen, varsinkin kun molempia niistä on järjestetty.

Sivulla 9 todetaan: ”Myös yhteistoiminta-asiamies on pyytänyt yksittäisiä lausuntoja.” Kaikki työneuvostolta pyydettävät lausunnot ovat lähtökohtaisesti yksittäisiä, eikä niissä ole yhdistetty eri osapuolia ja asioita yhteen. Yhteistoiminta-asiamiehen esittämät pyynnöt eivät eroa tässä suhteessa muista lausuntopyynnöistä. Tässä kohdin olisi ollut relevanttia tarkastella ennemminkin sitä, onko joku lausunnon pyytämiseen oikeutettu taho mahdollisesti sellainen, joka ei ole koskaan esittänyt työneuvostolle lausuntopyyntöä, ja arvioida nykytilaa muun muassa sen perusteella.

Sivulla 9 oleva seuraava virke sisältää virheen: ”Kyse on Lupa- ja valvontaviraston työsuojeluosaston määräämästä poikkeusluvasta, joka liittyy säännöllisestä työajasta ja vuorokausilevosta poikkeamiseen eräissä työtehtävissä, jaksotyöajan käyttämiseen, yötyön tekemiseen, työvuoroluettelon laatimiseen tai alle 15-vuotiaiden henkilöiden työskentelyyn.”

Sivulla 9 poikkeuslupamenettelyä kuvattaessa olisi tärkeää tuoda esille, että Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan vain työnantajan hakemuksesta. Lisäksi olisi ensiarvoista selvittää, mitkä työnantajat ja millaisiin tehtäviin lupaa yleensä haetaan. Tällöin kävisi ilmi, että lupaa hakevat erityisesti kunnat ja hyvinvointialueet sekä muun muassa yksityissektorin, usein järjestäytymättömät, työnantajat.

Edelleen sivulla 9 todetaan: ”Näissä asioissa työneuvosto antaa Lupa- ja valvontaviraston päätöksestä tehtyyn oikaisuvaatimukseen sitovan päätöksen, johon voi hakea muutosta työtuomioistuimelta.” Tässä yhteydessä olisi tuotava esille, että työneuvosto voi antaa päätöksen vain sille määräajassa tehdyn oikaisuvaatimuksen perusteella.

Sivulla 10 olisi tarpeen selvittää sisällöllisesti sekä työneuvostossa että työtuomioistuimessa syntynyttä käytäntöä, jossa on arvioitu valitusoikeuden syntymistä.

Sivulta 11 puuttuu selvitys siitä, millaisista asioista on valitettu työtuomioistuimeen. Lukumäärillä operointi ei anna oikeaa kuvaa valitusoikeuden käytöstä ja työtuomioistuimen roolista.

Sivulta 11 puuttuu maininta työneuvoston työjärjestyksestä, ja selvitys sen riippumattomuudesta.

2.5.1, sivu 24: Nykytilan arviointi tulisi perustaa tuoreisiin tietoihin, ei vuonna 2014 esitettyihin näkemyksiin.

Kohdassa 2.5.1.1 on sivuutettu työneuvostolain mukainen oikaisuvaatimusmenettely ja selvitetty vain hallintolain 7 a lukua, joka on toissijainen työneuvostolakiin nähden. Tässä kohdin esitetty ei siis liity työneuvoston oikaisuvaatimusmenettelyyn.

2.5.1.2, sivu 27 todetaan: ”Työaikalain 39 §:ään ja nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n soveltamiseen voi liittyä tulkinnanvaraisia tilanteita.” Oikaisuvaatimusasioissa ei ole niinkään kysymys mistään tulkinnanvaraisista tilanteista, vaan erilaisista oikeudellisista kysymyksistä, tarkoituksenmukaisuudesta ja myös menettelyvirheistä.

Työneuvoston oikaisuvaatimusmenettely ei rinnastu hallintolaissa säädettyyn itseoikaisuun.

Sivuilla 29–30 kuvataan virheellisesti ennen nykyistä lakia voimassa ollutta muutoksenhakujärjestelmää.

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset esitetään virheellisesti. Työneuvoston hallinnollisen avustajan palkkausta koskeva menoerä on jätetty laskelmien ulkopuolelle ja synnytetty virheellinen lopputulos. Kaikkia kustannuksia ja kulueriä ei ole otettu huomioon.

Työneuvostolla ei ole kulutusmenoja vaan toimintamenomääräraha (enintään 10 000 euroa vuodessa). Työneuvostolla ei ole matkakuluja.

Työneuvoston henkilöstöresurssit on esitetty virheellisesti. Oikea resurssi on 2 htv: päätoiminen sihteeri 1 htv ja hallinnollinen avustaja 1 htv. Työneuvoston käytössä on kuitenkin 0,5 htv hallinnollisen avustajan henkilöresurssista, koska hän sovitulla tavalla avustaa yhteistoiminta-asiamiehen toimiston tehtävissä (työneuvoston työtilanteen sen salliessa).

Sivulla 40 puhutaan vain yhdestä siirtyvästä virasta ja annetaan ymmärtää siirtymän olevan ehdollinen. Virat siirtyvät suoraan lain nojalla tehtävien siirtyessä, ja tämä olisi tuotava esille hallituksen esityksessä asianmukaisesti. Missään kohdin hallituksen esitystä ei selviä, mitä tulee tapahtumaan hallinnollisen avustajan viralle.

Henkilöstövaikutukset kuvataan puutteellisesti.

Sivulla 40 puhutaan oikaisuvaatimusasioiden laadusta ja arvioidaan sen perusteella asioiden hoidon vaatimaa henkilöstöresurssitarvetta. Työneuvosto ei tunnista, mitä oikaisuvaatimusasioiden laadulla voidaan tarkoittaa, ja miten asioiden laadullinen arvio voi vaikuttaa henkilöstöresursseihin.

Sivulla 40 todetaan, että työtuomioistuimessa ”syntyisi maltillisia kustannuksia uudelle työsuojelun asiantuntijajäsenelle sekä muille asiantuntijajäsenille maksettavista palkkioista. Nämä kustannukset eivät edellytä lisärahoitusta, vaan ne katetaan olemassa olevista määrärahoista.” Se, että kustannuksia katetaan olemassa olevilla määrärahoilla, on tuotava esille esittämällä kustannuksia koskevat laskelmat.

Kuvattaessa asioiden käsittelyä työtuomioistuimessa, ei oteta huomioon hallintovalitusten käsittelyä koskevia vaatimuksia. Asiaa ei ole yleensä mahdollista ratkaista muutamassa päivässä, koska jo sekä alemman asteen viranomaisen ja asianosaisten kuuleminen vievät käytännössä jo useamman viikon. Valitusasioiden käsittelyajat eivät ole rinnastettavissa työrauha-asioiden käsittelyaikoihin.

Sivulla 41 esitetty kustannusvertailu on virheellinen.

4.2.2: Henkilöstövaikutukset esitetään puutteellisesti.

4.2.3: Vaikutukset yrityksiin, työelämään ja työntekijöihin: epätarkka kuvaus, jossa ei ole otettu huomioon aitoja vaikutuksia.

Oikaisuvaatimusasian käsittely ei rinnastu valitusasian käsittelyyn. Vaikka työtuomioistuin käsittelee tällä hetkellä työneuvoston päätöksistä tehdyt valitukset, tulee sen rooli muuttumaan merkittävästi, jos se on ensimmäinen ja viimeinen muutoksenhakuaste.

4.2.4: Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointi on epätäydellinen ja johtaa lainvastaisiin ratkaisuihin. Laissa vaadittua arviointia ei ole suoritettu, joten vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida asianmukaisesti.

5.1: Vaihtoehtoja tulee arvioida, eikä vain sulkea ne pois.

Kohdassa 6.3.1 oleva selvitys TEM:n toimivallasta ei kuulu esitykseen. Sen sijasta tulisi selvittää, millä perusteella valtion keskushallinnon viranomainen, joka hoitaa tarpeellista tehtävää, voidaan lakkauttaa, ja esittää lakkauttamiselle objektiiviset ja asialliset perusteet.

12.1 kohdassa esitetty selostus ei perustu työneuvoston tosiasialliseen asemaan.

Viittaus perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että oikaisuvaatimusmenettelyä ei ole syytä säilyttää tai ottaa käyttöön silloin, jos oikaisuvaatimusvaihe tarpeettomasti pidentää asian käsittelyn kokonaiskestoa (PeVL 55/2014 vp), ei liity millään tavoin esityksen kohteena olevaan työneuvoston lakkauttamiseen. Työneuvostolain mukainen oikaisuvaatimusmenettely ei pidennä asian käsittelyn kokonaiskestoa eikä pitkitä mahdollisuutta aidon oikeussuojan saamiseen.

Sivulla 77–78 väitetään, että ”(p)oikkeuslupa-asiassa ei ole kyse yksilön keskeisiin oikeuksiin tai velvollisuuksin merkittävän voimakkaasti puuttuvasta päätöksestä tai etuuden myöntämisestä.” Tämä väite on virheellinen. Poikkeusluvassa on nimenomaan kysymys päätöksestä, joka koskee yksilön keskeisiä oikeuksia ja velvollisuuksia.